

Valerianella carinata Loisel. a Bükkben, és néhány kiegészítés a Matricum flórájához

SÜVEGES KRISTÓF

ABSTRACT: (*Valerianella carinata* Loisel. in the Bükk Mountains, and some additions to the flora of the Matricum) In this paper, I present new occurrences of 22 vascular plants species from the North Hungarian Mountains, mainly from mountain foothills and low-lying areas. Most of the data come from the geographical sub-regions of the Southern Mátra and Litke-Etesi hills. In the Southern Mátra no occurrence of *Lathyrus aphaca* was previously known, and hardly any data or localities are known for *Carex supina*, *Draba muralis*, *Geranium rotundifolium*, *Valerianella dentata*, *V. rimosa*. A new occurrence of *Melilotus dentatus* from the Litke-Etesi hills is also a significant data in botanical-geographical terms. From the Bükk Mountains, I report the occurrence of *Valerianella carinata*; no previous data of this species was known from the mountains. *Centaurium uliginosum* subsp. *littorale* and *Gnaphalium luteoalbum* were found in a sand pit in the Gödöllő hills.

Bevezetés

Az Északi-középhegység geológiai szempontból, illetve felszínformák tekintetében is igen változatos földrajzi terület. Részben ennek köszönhető, hogy a növényzete meglehetősen sokszínű, emellett endemikus és reliktum fajokban is gazdag; a botanikai szakirodalom külön flóravidekként (Matricum) kezeli (Pócs 1981). A terület flórájának kutatása – mint sok más hazai tájnak – egészen Kitaibel Pál munkásságáig nyúlik vissza. Kitaibel idejétől kezdve számos florisztikai munka vonatkozatható az Északi-középhegységre, és a flóravidek kutatása mind a mai napig töretlenül tart. A vizsgált terület „népszerűségét” a botanikusok körében mi sem bizonyítja jobban, mint a Matricum területére vonatkozó flóraművek sokasága: Mátra (Soó 1937), Bükk (VOJTKÓ 2001), Karancs-Medves-vidék (CSIKY 2004), Börzsöny (NAGY 2007), Gömör-Tornai-karszt (VIRÓK *et al.* 2016). Ebben a dolgozatban az erről a nagy és változatos flóravidekről rendelkezésre álló ismereteinket igyekszem kiegészíteni néhány érdekesebbnek gondolt megfigyeléssel.

Anyag és módszer

A közleményben a fajok nevezéktana KIRÁLY (2009) munkáját követi (kivévelt képez ez alól a határozóban még nem szereplő *Plantago coronopus*; ennél a fajnál a WOF (2023) felületén szereplő nevet használtam. A dolgozat enume-rációjában szereplő fajokat betűrendi sorrendben tüntettem fel.

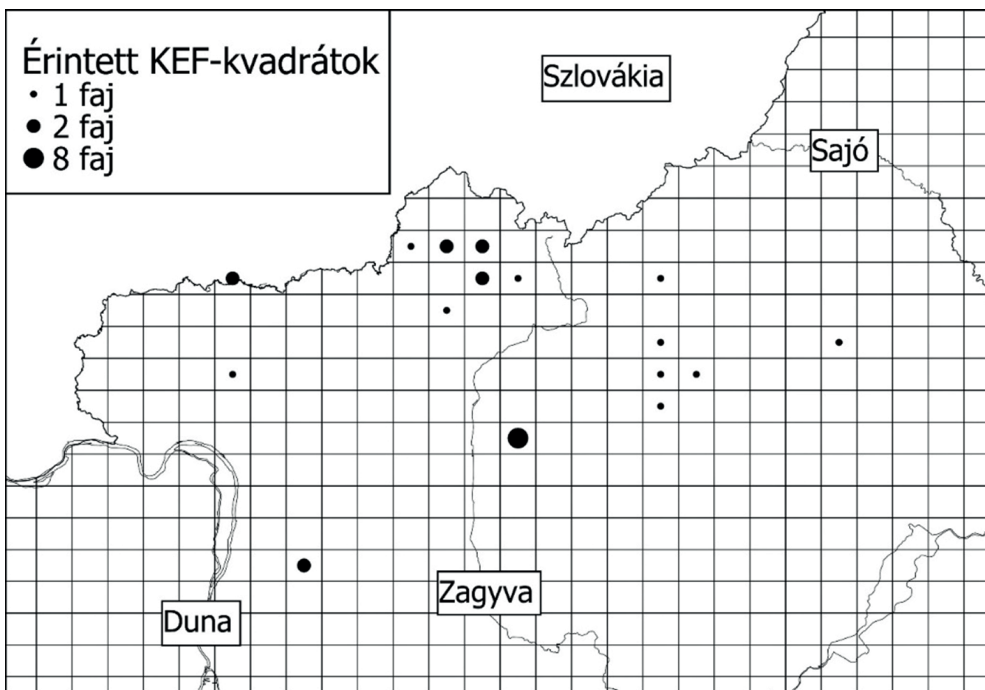
A tárgyalt fajok esetében ismertetem azok újabb lelőhelyeit: először a lelőhely szöveges körülírása, utána zárójelben az észlelés éve következik, végül az egyes adatokhoz szögletes zárójelben hozzárendeltem az érintett KEF-kvadrát kódját (KIRÁLY & HORVÁTH 2000). Ezt követően ismertetem az újonnan közzétett adatok kontextusba helyezése kapcsán relevánsnak ítélt herbáriumi, irodalmi és flóratérképezési adatokat. Néhány faj esetében átnéztem a Magyar Természettudományi Múzeum Növénytárában (BP) található gyűjtéseket két részletben, 2023 márciusában

és 2024 januárjában; az enumerációban ezen fajok neve mellett * jel szerepel. Megtekintésre kerültek továbbá a Mátra Múzeum gyűjteményének (MM), illetve a Debreceni Egyetem Soó Rezső Herbáriumának megfelelő lapjai (DE), valamint az ELTE Fűvészkert növénygyűjteményéről (BPU) NÓTÁRI *et al.* (2017), és az Eszterházy Károly Főiskola növénygyűjteményéről (EGR) E. VOJTKÓ *et al.* (2014) által készített adatbázisokat is átnéztem. A Mátra Múzeum Gotthárd Dénes gyűjteménye részben feldolgozásra került, illetve elérhető egy cikksorozat formájában, így ezeket is átnéztem, és amennyiben volt bennük hivatkozható adat, azt az enumerációban feltüntettem. Egyes fajok esetében a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság (BNPI) biotikai adatbázisában szereplő, relevánsnak gondolt észlelések is megemlítésre kerültek.

A dolgozatban szereplő kistájak nevezéktana és lehatárolása DÖVÉNYI (2010) munkáját követi. A közölt fajok megfigyelései a 2018–2023-as időszakból származnak. A legtöbb alább ismertetett faj esetében (legalább egy előfordulásról) gyűjtöttem példányt vagy példányokat, amelyeket a Debreceni Egyetem Soó Rezső herbáriumában helyeztem el.

Eredmények

A dolgozatban 22 faj újabb előfordulásait mutatom be a Matricumból. Az előfordulások összesen 10 földrajzi kistáj területét érintik; a legtöbb adat a Déli-Mátrából (kilenc) kerül bemutatásra. Az új adatok összesen 16 KEF kvadrátot (1. ábra), illetve 16 település közigazgatási határát érintik, amelyek közül a 8184.4 jelzésű kvadrát és Gyöngyöspata egyértelműen felülreprezentált (nyolc faj). Az enumerációban szereplő taxonok közül négy faj áll jogszabályi oltalom alatt Magyarországon.

1. ábra. A dolgozatban bemutatott előfordulások KEF-kvadrát érintettsége

- Allium rotundum** L.* – **Központi-Cserhát**, Nagylóc: Dobogó, a zsunypusztai kőbánya peremén, zavart száraz gyeppen, néhány tő (2020) [7983.4]. Ismert egy régi gyűjtése Szécsényről (Haynald L. 1866, BP). A Cserhátról irodalmi adatát csak Nagybárcskány és Érsekvadkert mellől találtam (HARMOS *et al.* 2001, MALATINSZKY *et al.* 2014); újabb adatához legközelebbi irodalmi adata a szomszédos Litke-Etesi-domságból ismert (MOLNÁR *et al.* 2018). A BNPI biotikai adatbázisában a Cserhát térségéből Buják, Rimóc és Sámsonháza mellől szerepel egy-egy észlelése.
- Déli-Mátra**, Gyöngyöspata: Gereg-oldal, melegkedvelő tölgyesek szegélyében, néhány tő (2021) [8184.4]. Ismert néhány gyűjtése a Mátrából: Mátraszőlős (Varga A. 1991, MM), Gyöngyöspata (Varga A. 1974, MM), Gyöngyöspata-Lőrinci (Soó R. 1922, BP), vélhetően erre a növényre vonatkozik Soó (1937) irodalmi adata; utóbbi szerző a Gyöngyös (Sárhegy) mellől is jelezte (Soó 1937). A Mátrában a flóratérképezés során csak a szomszédos kvadrátról került elő Gyöngyöstarján határából (Molnár Cs., BARTHA *et al.* 2024), ugyanakkor a BNPI biotikai adatbázisában a gyöngyöspatai Vár-hegyről és Domoszló mellől is szerepel egy-egy megfigyelése.
- Carex supina** Wahlenb. – **Déli-Mátra**, Gyöngyöspata: Gereg-oldal, plakor helyzetű sziklás, kopár felszínen (2021) [8184.4] (SK). Korábban a gyöngyösi Sár-hegyről gyűjtötték (Magos *et al.* 2005; DE (*Carex caryophyllea* L. tourr.-nak határozva)). A Mátrából SRAMKÓ *et al.* (2008) jelzik először: Szurdokpüspöki és Gyöngyös (Sár-hegy). Utóbbi adata feltehetően a fentebb említett herbáriumi példányra vonatkozik, amely 2021-ig revidélatlanul kallódott a BioAqua Pro Kft. telephelyén. Egyetlen flóratérképezési adata a környékről az egyik szomszédos KEF kvadrátról származik (Sramkó G., BARTHA *et al.* 2024). A BNPI biotikai adatbázisában Lőrinci mellől szerepel egy adata.
- Centaurium littorale** (Turner) Gilmour subsp. **uliginosum** (Waldst. et Kit.) Melderis – **Gödöllői-domság**, Veresegyház: a Bika-réttől délkeletre, homokbányában (2018) [8381.4]. Vácrátót mellől Felföldy L. gyűjtötte 1953-ban (In NÓTÁRI *et al.* 2017). A környékről Csömör (STOLLMAYERNE 1993), Göd (SZOLLÁT *et al.* 2007) és Gödöllő-Máriabesnyő (KOVÁCS & PRISZTER 1955) mellől közölték; közülük csak az utóbbi származik a Gödöllői-domság területéről.
- Draba muralis** L.* – **Déli-Mátra**, Gyöngyöspata: Gereg-oldal, kecskével legeltetett száraz gyeppen (2021) [8184.4]. A Mátrából csak a közelmúltban közölték először Verpelét mellől (SÜVEGES *et al.* 2021), ugyanakkor időközben a Debreceni Egyetem Soó Rezső herbáriumba beosztásra került egy néhány évvel korábban gyűjtött lapja a fajnak, szintén a Déli-Mátrából: Gyöngyöstarján, Füledugó (Takács *et al.* 2018, DE), így a 2020-ban Verpelét mellett megfigyelt előfordulás valójában csak a második lelőhelye a fajnak a hegységben. Valószínűleg nem túl régen telepedhetett meg a Mátra déli részén, ugyanakkor mostanra minden bizonnyal jóval elterjedtebb lehet, mint azt az eddigi három pontszerű előfordulása mutatja.
- Epipactis helleborine** (L.) Crantz – **Középső-Ipoly-völgy**, Ipolyvece: Imolyás, nemesnyárasban (2022) [7980.2]. A szomszédos Börzsönyben nem ritka (vö. NAGY 2007, MOLNÁR V. & CSÁBI 2021), ugyanakkor a jelzett kistájból irodalmi adatát nem találtam. Magyarországon telepített nyárasokban gyakori (vö. SÜVEGES *et al.* 2022).
- Galium uliginosum** L.* – **Középső-Ipoly-völgy**, Ipolyvece: Imolyás, nemesnyárasban (2018) [7980.2]. A kistájból korábbról csak Balassagyarmatról (SZOLLÁT & SCHMOTZER 2004) és Órhalom mellől jelezték (KOVÁCS & PRISZTER 1955).
- Geranium palustre** E. Torner – **Pétevárasrai-domság**, Váraszó: a Hosszú-völgyi-patak mentén, égeresben, a Hibás-tó és a Boczátori kút között (2018) [7986.2]. A környékről jól ismert, nem ritka faj (vö. BERÁNEK 2008, SÜLYÖK & BERÁNEK 2019, BARTHA *et al.* 2024). BERÁNEK (2008) jelzi is a váraszói Hosszú-völgyből, azonban annak csak északabbi részeiről. Újabb adata inkább csak apró kiegészítése a korábban közölt adatoknak, amelyekhez jól illeszkedik.
- Geranium rotundifolium** L.* – **Déli-Mátra**, Gyöngyöspata: Gereg-hegy, melegkedvelő, sziklás-köves tölgyesben (2021) [8184.4]. Sem irodalmi, sem herbáriumi adatát nem találtam a Mátrából, ahonnan a flóratérképezés során is csak Bátonyterenye környékéről került elő (Sramkó G. adatai, BARTHA *et al.* 2024).
- Gnaphalium luteoalbum** L. – **Gödöllői-domság**, Veresegyház: a Bika-réttől délkeletre, homokbányában (2018) [8381.4]. Gödöllő mellől KOVÁCS & PRISZTER (1957) jelzik, más irodalmi adatát nem találtam a kistájból, ugyanakkor ismert egy flóratérképezési adata szintén Gödöllőről és egy a veresegyházi adattal szomszédos KEF kvadrátról (Szénási V., BARTHA *et al.* 2024).
- Hesperis sylvestris** Crantz – **Tarnavölgy**, Tarnalelesz: Nagy-Kötél-rét, üde cserjés felnyíló foltjain (2021) [8086.2]. Térségbeli – így a Tarnavölgyből és környékéről is ismert – előfordulását SÜLYÖK & BERÁNEK (2018) részletezik; legközelebb az egyik szomszédos kvadrátról (7986.4) jegyzik szintén Tarnalelesz község közigazgatási határából.
- Lathyrus aphaca** L.* – **Déli-Mátra**, Gyöngyöspata: Gereg-oldal, melegkedvelő tölgyes nyíltabb részén 1 tő (2021) [8184.4] (SK). Ismert egy gyűjtése Sirokról (Pénzes A. 1960, BP), illetve „Sirok melletti vetésekben tömeges” megjegyzéssel ZSÁK (1941) közli a térségből. Egerből BORBÁS (1890) jelzi, aki azt írja „1864 és 1865-ben Eger zöldséges kertjeiben néhány szálát láttam”. Soó 1937-es flóraműve is csak ezt az adatot tünteti fel. Valószínűnek tartom, hogy az adat valójában nem a Mátrából származik; mindenesetre aktuális mátrai előfordulásáról a most közzétett adaton kívül nincsen tudomásunk.

Malva pusilla Sm. – **Litke-Etesi-dombság**, Szécsényfelfalu: belterület, Kossuth út, egy udvar nyírt gyepeiben (2022) [7883.3]. A Litke-Etesi-dombság területéről nem találtam irodalmi adatát. Flóratérképezési adatai ismertek a szomszédos Szécsényi-dombságból (Harmos K., BARTHA *et al.* 2024), illetve egy friss megfigyelését Schmotzer A. tette közzé Ipolytarnócról, a szécsényfelfalui adathoz hasonlóan belterületről (BARTHA *et al.* 2024).

Melilotus dentatus (Waldst. et Kit.) Pers.* – **Litke-Etesi-dombság**, Ságújfalu: a településtől délre, úde kaszálórét szegélyében (2022) [7984.1]; Karancsság: Karancsság és Ságújfalu határán, a 22-es főúttól délre, marhával legeltetett mocsárreáten és szegélyein (2022) [7884.3]. Soó (1937) egyetlen régi adatot említ Hatvan mellől. Az Északi-középhegységben igen ritka; Nógrád megyéből mindössze két flóratérképezési adata ismert, azok is a megye nyugati részéről (BARTHA *et al.* 2024).

Myosurus minimus L. – **Déli-Mátra**, Kiszána: Kopasz-hegy, plakor helyzetű, lefolyástalan, tavasszal vízállásos pionír foltban (2020) [8186.2]. Gyűjtései Gyöngyösről (Vrabélyi M. 1866 in.: E. VOJTKÓ *et al.* 2014) (Soó R. 1923 In.: NÓTÁRI *et al.* 2017) és Gyöngyöshalászárol (Gotthárd D. 1980 In.: BÁNKUTI 2000; Varga A. 1980, MM; Bánkuti K. 1982, MM) ismertek. Mátrafüredről és Gyöngyösről jelezték az irodalomban (Soó 1937). A Gyöngyösi-síkon már gyakori (vö. http2), vélhetően onnan érkezett. Véleményem szerint korábbi gyöngyösi és gyöngyöshalászi gyűjtései is inkább a Gyöngyösi-síkra vonatkoznak. A Déli-Mátrába való felhatolása mindenképpen érdekes esemény, habár a BNPI biotikai adatbázisában szerepelnek észlelései a Mátra peremeiről (Gyöngyöstarján, Markaz, Lőrinci). Fentebb bemutatott lelőhelyén zavart környezetben jelent meg, egy esetenként különböző erdészeti (és/vagy vadgazdálkodási) tevékenység során alkalmazott járművek parkolóhelyeként is szolgáló sík felszínén. A területen való megjelenése ezért az erdőgazdálkodási tevékenységekkel is összefüggésbe hozható.

Plantago coronopus L. – **Nógrádi-medence**, Bánk: a 22-es főút útpadkáján, nem messze a 2-es főúthoz való becsatlakozásától (2022) [8080.4]. Legközelebb Veresegyházáról ismert (KOVÁCS & LENGYEL 2015). A faj aktuális hazai elterjedését SCHMIDT *et al.* (2020) mutatja be, majd SCHMIDT (2021) egészíti ki azokat: a 22-es főút más szakaszain nem került elő korábban.

Pseudolysimachion longifolium (L.) Opiz – **Litke-Etesi-dombság**, Karancsság: a település déli szélén, a 22-es főút mentén, gyomos, úde magaskórósokban néhány tő (2022) [7883.4]. Az irodalomban Szécsény mellől (KOVÁCS & PRISZTER 1955), illetve a szomszédos Ipoly-völgyből is említik (SRAMKÓ & MAGOS 2007); flóratérképezési adatai ismertek még a dombság és az Ipoly-völgy találkozásainál (BARTHA *et al.* 2024). A jelzett térségben vélhetően nem ritka, ugyanakkor a Litke-Etesi-dombságból származó, jól azonosítható korábbi adatát nem találtam.

Sonchus palustris L. – **Litke-Etesi-dombság**, Karancsság: a település déli szélén, a 22-es főút mentén, árkokban, úde magaskórósokban és úde cserjések szegélyein [7883.4; 7884.3], Kishartyán: a településtől keletre, a 22-es főút mentén mindkét oldalon, a 61-es és a 62-es km kövek közötti szakaszon [7984.1], Salgótarján: a településtől nyugatra, illetve a település nyugati szélén, a 22-es főút mindkét oldalán, még belterületen is (Szécsényi út), árkokban, magaskórósokban, cserjésekben, szórványosan (2022) [7984.2]. Az Északi-középhegység egyes részein elterjedt faj (vö. BÁNKUTI & VOJTKÓ 1995, BARTHA *et al.* 2024), azonban a fentebb említett térségben ritkább, vagy adathiányos, irodalmi adatainak száma csekély. Előfordul a Litke-Etesi-dombságtól keletre a Medves-fennsík közelében, illetve északra a Karancs vidéken (CSIKY 2004) (emellett a 7887.3 jelzésű KEF kvadrátról is Csiky J. jelzi Etes mellől, BARTHA *et al.* 2024). Ismert egy előfordulása a dombságtól nem messze, Bátorlyerényről is (HARMOS & SRAMKÓ 2000). A Bükk Nemzeti Park adatbázisában szerepelnek előfordulásai adatai a fajnak a térségből, a most közölt adatokkal részben átfedésben.

Tordylium maximum L. – **Déli-Mátra**, Gyöngyöspata: Fülegor, zavart mezsgyéken, szőlők szegélyein (2021) [8184.4]. **Parád-Recski-medence**, Recsk: a Három-hányástól délre, akácokban és szegélyein, a felhagyott kőfejtő környékén (2020) [8086.4]. Gyöngyösről Soó R. gyűjtötte 1935-ben (In.: NÓTÁRI *et al.* 2017). Régebbi adatait is Soó (1937) mutatja be: Parád, Gyöngyös: Sár-hegy. Újabb megfigyelései a Mátra peremeiről ismertek (SRAMKÓ *et al.* 2003, SRAMKÓ & MAGOS 2007, SRAMKÓ *et al.* 2008, MOLNÁR *et al.* 2016), így most közzétett lokalitásai jól illeszkednek a faj eddigi mátrai előfordulásaihoz. Melegkedvelő, vélhetően kissé terjeszkedőben lévő faj; a BNPI biotikai adatbázisa szerint a Mátra peremén elterjedt.

Trifolium dubium Sibth.* – **Egri-Bükkalja**, Sirok: a Kigyós-patak mentén, mocsárreáten (2018) [8087.3]. VOJTKÓ (2001) csak régi adatait mutatja be a Bükkből, illetve a Mátrából is csak régebbi adatai ismertek: Gyöngyös (Steffek A. és egy ismeretlen gyűjtő 1893, BP), Gyöngyös, Sár-hegy (Degen Á. 1913, BP; Lengyel G. 1928, BP), Mátrafüred (Boros Á. 1651, rev. Somlyay L. 2021, BP). A flóratérképezés során csupán két előfordulása került elő a Bükk északi pereméről (BARTHA *et al.* 2024). Újabban Eger mellől közölték (PEREGRIN M. in MOLNÁR *et al.* 2019).

Valerianella carinata Loisel.* – **Egri-Bükkalja**, Cserépfalu, a Hór-völgy bejáratánál, a Kőfejtőtől délre (2023) [8089.1]. Ismert egy archív (Soó 1937) és egy viszonylag friss adata a Mátrából (SRAMKÓ *et al.* 2008), emellett a Matricumban további előfordulásai a Börzsönyből (vö. NAGY 2007), és a Karancs vidékről (Csiky J., BARTHA *et al.* 2024) ismertek. A Bükk-vidékre új! A faj érett termékek nélkül kísértetiesen hasonlít az egész országban közönséges *Valerianella locustara*, amivel ráadásul cserépfalui lelőhelyén együtt fordul elő. Mindazonáltal – mivel a Hór-völgy és

környezete természetvédelmi-botanikai szempontból kiemelkedő értékekkel bír, és növényzete jól ismert – valószínűleg tartom, hogy a bükkaljai előfordulása egy viszonylag friss megtelepedés eredménye. A Hór-völgyben található Suba-lyuk barlang egy népszerű turisztikai látványosság, így meglehetősen frekvenciátlan látogatott helyszín, ezért azt feltételezem, hogy a *Valerianella carinata* antropogén terjesztés útján, indirekt módon kerülhetett a területre.

Valerianella dentata (L.) Pollich* – **Déli-Mátra**, Gyöngyöspata: Gereg-oldal, kopár felszíneken gyakori (2021) [8184.4] (SK). Gyűjtései Gyöngyösről (Borbás V. 1874, rev. Somlyay L. 2004, BP) és Verpelétről (Vrabélyi M. 1969 – éretlen példány –, rev. sensu meo Somlyay L. 2004, BP) ismertek. Az irodalomban a gyöngyösi Sár-hegyről jelzik (Soó 1937). A Mátrából, és onnan a flóratérképezések során sem került elő (BARTHA *et al.* 2024), ugyanakkor a BNPI biotikai adatbázisában ismert néhány észlelése: Detk, Nagyréde, Mátraderecske.

Valerianella rimosa Bastard* – **Déli-Mátra**, Gyöngyöspata: Gereg-oldal, kopár felszíneken tömeges (2021) [8184.4] (SK). A gyöngyösi Sár-hegyről több gyűjtése ismert: (Borbás V. 1874, BP; Degen Á. 1913, BP; Lengyel G. 1928, BP; Zsák Z. 1928, BP; Boros Á. 1951, BP; Somlyay L. 2004, BP; Magos G. 2004, DE), illetve Gyöngyös helységnévvvel Soó R. gyűjti (1922, DE (véltethetően a lentebb citált irodalmi adat erre vonatkozik)); emellett ismert egy gyűjtése Pásztó mellől (Lengyel G. 1939, BP). A Mátrából irodalmi adatát is csak a gyöngyösi Sár-hegyről találtam (Soó 1937). A BNPI biotikai adatbázisában Detk mellől származik egy adata. A flóratérképezések során a Déli-Mátra egyetlen pontján került elő az egyik új gyöngyöspatai lelőhelyével szomszédos KEF kvadrátról (Sramkó G., BARTHA *et al.* 2024). Most közölt újabb lelőhelyén *V. dentata*-val együtt fordul elő, ám az észlelésének évében annál jóval tömegesebbnek bizonyult.

Köszönetnyilvánítás: Köszönettel tartozom Bauer Norbertnek és Somlyay Lajosnak (Magyar Természettudományi Múzeum, Budapest), hogy a MTM Növénytárában a kutatómunkát lehetővé tették és segítették. Köszönöm továbbá Ballók Zsuzsannának (MTM Mátra Múzeuma, Gyöngyös), hogy a herbáriumi adatgyűjtést lehetővé tette. Köszönettel tartozom Schmotzer Andrásnak (Bükki Nemzeti Park Igazgatóság, Eger), hogy a kéziratot átnézte, és hogy a BNPI biotikai adatbázisában szereplő egyes észleléseket megosztotta. A szerző munkáját a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal támogatta (FK 135329).

Irodalom

- BÁNKUTI K. (2000): A Mátra Múzeum herbáriuma – a Gotthárd-gyűjtemény II. (Dicotyledonopsida: Berberidaceae – Fabaceae). – *Folia historico-naturalia Musei Matraensis*, 24: 77–93.
- BÁNKUTI K. & VOJTKÓ A. (1995): Adatok a *Sonchus palustris* L. elterjedéséhez. – *Folia historico-naturalia Musei Matraensis*, 20: 49–50.
- BARTHA D., BÁN M., SCHMIDT D. & TIBORCZ V. (2021): Magyarország edényes növényfajainak online adatbázisa. Hozzáférés: 2024.01. (<https://floraatlasz.uni-sopron.hu/?data&id=6096006>).
- BERÁNEK Á. (2008): Adatok a Heves-Borsodi-dombság és az Upponyi-hegyhát flórájához II. – *Kitaibelia*, 13(1): 34–45.
- BORBÁS V. (1890): A *Lathyrus affinis* és *L. gramineus* bükkönyfajok földrajzi elterjedése. – *Természetráji Füzetek*, 13(4): 156–160.
- CSIKY J. (2004): A Karancs, a Medves-vidék és a Cerová vrchovina (Nógrád-Gömöri bazaltvidék) flóra-és vegetációterképezése. – Szerzői kiadás, Pécs, 451 pp.
- DÖVÉNYI Z. (ed.) (2010): Magyarország kistájainak katasztere. (Cadastre of the Hungarian Microregions.). – MTA Földrajztudományi Kutatóintézet, Budapest, 734 pp.
- E. VOJTKÓ A., TAKÁCS A., MOLNÁR V. A. & VOJTKÓ A. (2014): Az Eszterházy Károly Főiskola (EGR) vaszkuláris gyűjteményének herbáriumi adatbázisa. – *Kitaibelia*, 19(2): 339–348.
- HARMOS K. & SRAMKÓ G. (2000): Adatok a Mátra edényes flórájához I. – *Kitaibelia*, 5(1): 63–78.
- HARMOS K., SRAMKÓ G. & STADLER Á. (2001): Adatok a Cserhát edényes flórájához. – *Kitaibelia*, 6(1): 73–86.
- KIRÁLY G. (ed.) 2009: Új magyar fűvészkönyv. Magyarország hajtásos növényei. Határozókulcsok. – Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság, Jósavfő, 616 pp.
- KIRÁLY G. & HORVÁTH F. (2000): Magyarország flórájának térképezése: lehetőségek a térképezés hálórendszerének megválasztására. – *Kitaibelia*, 5(2): 357–368.
- KOVÁCS D. & LENGYEL A. (2015): Adatok a *Plantago coronopus* L. hazai elterjedéséhez. – *Kitaibelia*, 20(2): 306. <https://doi.org/10.17542/kit.20.44>
- KOVÁCS M. & PRISZTER SZ. (1955): A Nógrádi flórajárás (Neogradense) érdekesebb növényei. – *Botanikai Közlemények*, 46(1–2): 309–311.

- KOVÁCS M. & PRISZTER SZ. (1957): Kiegészítések és adatok „A magyar növényvilág kézikönyvé”-hez. – Botanikai Közlemények, 47(1): 87–93.
- MALATINSZKY Á., MRAVCSIK Z. & DEDÁK D. (2014): Florisztikai adatok a Cserhát felhagyott szőlőiből. – Kitaibelia, 19(2): 260–266.
- MOLNÁR CS., LENGYEL A., MOLNÁR V. A., NAGY T., CSÁBI M., SÜVEGES K., LENGYEL-VASKOR D., TÓTH GY. & TAKÁCS A. (2016): Pótlások Magyarország edényes növényfajainak elterjedési atlaszához II. – Kitaibelia, 21(2): 227–252. <https://doi.org/10.17542/kit.21.227>
- MOLNÁR CS., HASZONITS GY., MALATINSZKY Á., SÜVEGES K., BALOGH L., NAGY T., HORVÁTH S. & HUDÁK K. (2018): Pótlások Magyarország edényes növényfajainak elterjedési atlaszához VI. – Kitaibelia, 23(1): 87–102. <https://doi.org/10.17542/kit.23.87>
- MOLNÁR CS., HASZONITS GY., PINTÉR B., KORDA M., PEREGRYM M., NÓTÁRI K., MALATINSZKY Á., TOLDI M. & BERÁNEK Á. (2019): Pótlások Magyarország edényes növényfajainak elterjedési atlaszához IX. – Kitaibelia, 24(2): 253–256. <https://doi.org/10.17542/kit.24.253>
- MOLNÁR V. A. & CSÁBI M. (2021): Magyarország Orchideái (Orchids of Hungary). – Debreceni Egyetem, TTK Növénytan Tanszék, 224 pp.
- NAGY J. (2007): A Börzsöny hegység edényes flórája. – Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság tanulmánykötetei 2, Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság, Budapest, 378 pp.
- NÓTÁRI K., NAGY T., LÖKI V., LJUBKA T., MOLNÁR V. A. & TAKÁCS A. (2017): Az ELTE fűvészkert herbáriuma (BPU). – Kitaibelia, 22(1): 55–59. <https://doi.org/10.17542/kit.22.55>
- PÓCS T. (1981): Magyarország növényföldrajzi beosztása. – In: HORTOBÁGYI T. & SIMON T. (eds): Növényföldrajz, társulástan és ökológia. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 120–121.
- SCHMIDT D. (2021): A csókalábú útifű (*Plantago coronopus*) 2020-ban felfedezett újabb lelőhelyei. – Kitaibelia, 26(1): 99–101. <https://doi.org/10.17542/kit.26.99>
- SCHMIDT D., BAUER N., FEKETE R., HASZONITS GY. & SÜVEGES K. (2020): A csókalábú útifű (*Plantago coronopus*) folytatódó térhódítása Magyarországon. – Kitaibelia, 25(1): 19–26. <https://doi.org/10.17542/kit.25.19>
- SOÓ R. (1937): A Mátrahegység és környékének flórája – Magyar flóraművek I., Debrecen, XII pp. + 90 pp.
- SRAMKÓ G., VOJTKÓ A., HARMOS K. & MAGOS G. (2003): Adatok a Mátra és környéke edényes flórájának ismeretéhez. – Kitaibelia, 8: 139–160.
- SRAMKÓ G. & MAGOS G. (2007): Néhány adat a Kelet-Cserhát és tágabb környéke edényes flórájának ismeretéhez. – Kitaibelia, 12: 133–137.
- SRAMKÓ G., MAGOS G., MOLNÁR CS. & URBÁN L. (2008): Adatok a Mátra és környéke edényes flórájának ismeretéhez. – Kitaibelia, 13(1): 74–93.
- STOLLMAYERNÉ B. E. (1993): The flora of Réti-dűlő near Csömör. – *Studia botanica hungarica*, 24: 27–44.
- SULYOK J. & BERÁNEK Á. (2019): Adatok a Tarnavidék, az Upponyi-hegység és környéke flórájához. – Kitaibelia, 24(2), 173–172. <https://doi.org/10.17542/kit.24.173>
- SÜVEGES K., TAKÁCS A., TÓTH K., TÖRÖK P., VIKÁR J. & MOLNÁR CS. (2021): Taxonomical and chorological notes 14(138–152). – *Studia botanica hungarica*, 52(1): 65–79. <https://doi.org/10.17110/StudBot.2021.52.1.65>
- SÜVEGES K., VINCZE O., LÖKI V., LOVAS-KISS Á., TAKÁCS A., FEKETE R., TUDÓSNÉ BUDAI J. & MOLNÁR V. A. (2022): Native and alien poplar plantations are important habitats for terrestrial orchids. – *Preslia*, 94(3): 429–445. <https://doi.org/10.23855/preslia.2022.429>
- SZOLLÁT GY. & SCHMOTZER A. (2004): Contributions to the flora and vegetation of the environs of Balassagyarmat (Hungary). – *Studia botanica hungarica*, 35: 151–174.
- SZOLLÁT GY., SEREGÉLYES T., SEREGÉLYESNÉ CSOMÓS Á. & STANDOVÁR T. (2007): The flora and vegetation of Gödi Láprét near Göd, Pest county, Hungary. – *Studia botanica hungarica*, 38: 155–178.
- TAKÁCS A., NAGY T., SRAMKÓ G., LOVAS-KISS Á., SÜVEGES K., LUKÁCS B. A., FEKETE R., LÖKI V., MALATINSZKY Á., E. VOJTKÓ A., KOSCSÓ J., PFLIEGLER W. P., NÓTÁRI K. & MOLNÁR V. A. (2016): Pótlások a Magyarország edényes növényfajainak elterjedési atlaszához I. – Kitaibelia, 21(1): 101–115. <https://doi.org/10.17542/kit.21.101>
- TAKÁCS A., SÜVEGES K., LJUBKA T., LÖKI V., LISZTES-SZABÓ ZS. MOLNÁR V. A. (2015): A Debreceni Egyetem Herbáriuma (DE) II.: A „Siroki Zoltán Herbárium”. – Kitaibelia, 20(1): 15–22. <https://doi.org/10.17542/kit.20.15>
- VIRÓK V., FARKAS R., FARKAS T., ŠUVADA R. & VOJTKÓ A. (2016): A Gömör-Tornai-karszt flórája Enumeráció. – Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság, Jósvafő, 200 pp.
- VOJTKÓ A. (2001): A Bükk hegység flórája. – Sorbus, 2001, Eger, 340 pp.
- WFO (2023): *Plantago coronopus* L. World Flora Online. Hozzáférés: 2023 (<https://www.worldfloraonline.org/taxon/wfo-0000487725>).
- ZSÁK Z. (1941): Florisztikai adatok a hazai növényvilág ismeretéhez. – Botanikai Közlemények, 38: 12–33.

SÜVEGES Kristóf
Ökológiai Kutatóközpont, Ökológiai és Botanikai Intézet,
Lendület Vegetáció és Magbank Dinamikai Kutatócsoport
H-2163 Vácrátót, Hungary
Alkotmány út 2–4.
E-mail: eska1994@gmail.com

